

eCAMPUS
UNIVERSITÀ

DiSUS

Dipartimento
di Scienze Umane
e Sociali

Międzynarodowa Konferencja

Praktyki artystyczne między estetyką a władzą: propaganda, mobilizacja i opór

29 czerwca-1 lipca 2026, Tartu

Wykorzystanie wytworów artystycznych i praktyk kulturowych w wojnie ideologicznej pozwala propagandzie na dotarcie do nowych grup docelowych, zwiększając jej skuteczność. Dzieła sztuki funkcjonują jednocześnie w wielu sferach. Jako obiekty estetyki, ekonomii, etyki, pamięci, polityki realizują rozmaite cele, przekazują różne znaczenia. Odczytanie utworu każdorazowo zależy od konkretnego pola interpretacyjnego, ale jego pozostałe sensy nie zanikają, są aktualizowane w procesach rozumienia. Taka polisemia stwarza wiele możliwości dla działania propagandy. Jeśli jednak propagandowe manipulacje językowe są stosunkowo dobrze zbadane i łatwo poddać je dekonstrukcji (Kris i Leites 1947; Malinowa 2013; i in.), to instrumentalizacja utworów wizualnych i performatywnych wymaga szczególnej uwagi badaczy. Propaganda rekonstruuje semantykę obiektów artystycznych poprzez rekontekstualizację i/lub tworzenie kolaży z elementów znanych utworów. Nowoczesne technologie pozwalają działać szybko i skutecznie. Jednocześnie szeroka gama narzędzi technologicznych i demokratyzacja praktyk kulturowych prowadzi z jednej strony do przewyższenia modernistycznej wyjątkowości artysty, czyniąc dostęp do działalności twórczej bardzo szerokim, z drugiej zaś zaciera granice między sztuką i nie-sztuką (Benjamin 1935). Istotnymi elementami w procesie włączania obiektu artystycznego do arsenału propagandy są kultura popularna i folklor internetowy. Historia wydarzeń kryzysowych dowodzi, jak szybko kultura popularna może zamieniać się “propagandową tubę”. Badania nad folklorem internetowym pokazują, w jaki sposób użytkownicy Sieci wykorzystują narzędzia artystyczne do tworzenia swoich prac oraz jak twory artystyczne i ich elementy funkcjonują w postaci ponownie zmontowanych przesłań (Laineste i in. 2024). Różne gatunki folkloru internetowego (Laineste i Shilikhina 2024) również stają się narzędziem propagandy (Wiggins 2019).

Zapraszamy do udziału w interdyscyplinarnej konferencji poświęconej złożonym relacjom między sztuką, propagandą, pamięcią zbiorową i formami aktywizmu społecznego. Chcemy zbadać, w jaki sposób praktyki artystyczne kształtują świadomość społeczną, przepisują historię, wzmacniają protest lub, przeciwnie, wspierają ideologiczne narracje

władzy. W ostatnich dziesięcioleciach obserwujemy wzrost roli sztuki wizualnej, teatru, mediów cyfrowych i branży kreatywnej w procesie mobilizacji politycznej, traumatyzacji i zbiorowej refleksji nad przeszłością. W obliczu narastających konfliktów, kryzysów tożsamości, masowych migracji i opresyjnych polityk sztuka staje się aktywnym narzędziem oddziaływania: służy jednocześnie do utrwalania i wymazywania, sprzeciwu i manipulacji. Ta dwoistość wypowiedzi artystycznej, jej posadowienie między estetyką, krytyką i ideologią, wymaga uważnego namysłu i analizy.

Przykładowe tematy badań:

- Ideologia i wizualność: artystyczne strategie propagandy
- Propaganda wizualna i performatywna: osobny rodzaj propagandy?
- Polityka pamięci: cenzura, redagowanie przeszłości i amnezja kulturowa
- Świadectwo i gest artystyczny: sztuka jako forma współudziału
- Polityka rytuału i spektaklu w społeczeństwach totalitarnych i posttotalitarnych
- Artysta w represyjnym systemie: autocenzura, emigracja, przetrwanie
- Wizerunek wroga i bohatera w kulturze wizualnej
- Środki "wizualnej / performatywnej" propagandy
- Sztuka w czasach wojny: kultura, propaganda, etyka
- Przestrzeń postsowiecka i "powrót" pierwiastka ideologii w kulturze
- Sztuka jako narzędzie kształtowania i podważania pamięci zbiorowej
- Pomniki i kontr-pomniki: walka o przestrzeń symboliczną
- Propaganda pamięci: wizualne strategie utrwalania i zapominania
- Archiwum jako pole artystyczne i polityczne
- Aktywizm artystyczny: wizualne formy oporu
- Performans i interwencje uliczne jako wypowiedź polityczna
- Pamięć i estetyka świadectwa
- Estetyzacja protestu: ruchy feministyczne, ekologiczne i antywojenne
- Pamięć cyfrowa i aktywizm online: memy, storytelling i kampanie wizualne
- Między dokumentem a mitem: artystyczne rekonstrukcje wydarzeń historycznych
- Kultura jako mediator ideologicznych narracji władzy
- Językowe strategie normalizacji przemocy
- Polityka językowa jako narzędzie kontroli ideologicznej

Bibliografia

- Kris, E. & N. Leites (1947). "Trends in Twentieth Century Propaganda". In: Roheim, G. (ed.). *Psychoanalysis and the Social Sciences*, Vol. 1. New York: International Universities Press, p. (394) 393-409.
- Wiggins, Bradley. 2019. *The discursive power of memes in digital culture: Ideology, semiotics, and intertextuality*. New York & London: Routledge.
- Laineste, Liisi; Castañar, Guillem; Fiadotava, Anastasiya; Troitskiy, Sergey (2024). The power of memes: Personification as a marker of psychological distance in memes about the war in Ukraine. *Humor - International Journal of Humor Research*, 37 (3), 383–419. DOI: 10.1515/humor-2023-0112.
- Laineste, Liisi; Shilikhina, Ksenia (2024). 19 New Forms and Genres of Humor in Social Media. In: *De Gruyter Handbook of Humor Studies*. (345–362). De Gruyter. DOI: 10.1515/9783110755770-020.
- Benjamin, Walter. *Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit* (erste deutsche Fassung, 1935)
- Малинова О.Ю. Конструирование смыслов: Исследование символической политики в современной России. Москва: РАН. ИНИОН. Центр социальных науч.-информ. исслед. Отд. полит. науки, 2013.

Komitet organizacyjny

Elena Kurant (Uniwersytet Jagielloński, Polska), Siergiej Troicki (Estońskie Muzeum Literatury, Estonia), Marta Lechowska (Uniwersytet Jagielloński, Polska), Katarzyna Syska (Uniwersytet Jagielloński, Polska), Natasza Kadlec (Uniwersytet Harvarda - Uniwersytet w Tartu, Estonia), Bartłomiej Brązkiewicz (Uniwersytet Jagielloński, Polska), Anna Krasnikova (eCampus University, Italia), Emma Lotta Lyhmus (Estońskie Muzeum Literatury, Estonia - Uniwersytet w Tartu, Estonia), Maurizia Calusio (Università Cattolica, Italia), Olga Caspers (Uniwersytet Humboldta w Berlinie, Niemcy)

Komitet programowy:

Mare Kõiva (Estońskie Muzeum Literatury, Estonia), Jakub Sadowski (Uniwersytet Jagielloński, Polska), Krzysztof Duda (Uniwersytet im. Komisji Edukacji Narodowej, Polska), Paweł Ławriniec (Uniwersytet Wileński, Litwa), Dagne Berzaite (Uniwersytet Wileński, Litwa), Andrzej Dudek (Uniwersytet Jagielloński, Polska), Lubow Kiselowa (Uniwersytet w Tartu, Estonia), Mihhail Lotman (Uniwersytet w Tartu, Estonia), Andreas Ventsel (Uniwersytet w Tartu, Estonia)

Wykłady plenarne:

- Natalia Artiomenko (Uniwersyte Techniczny w Dortmundzie, Niemcy): *Propaganda of Memory vs. Politics of Oblivion: On the Possibility of Bearing Witness*
- Jan Lewczenko (Montenegro Faculty of Liberal Arts & Sciences): *Imagery of Visual Resistance: Photos by Dmitry Vyshemirsky and the issue of time and moment*
- Beata Waligórska-Olejniczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu): *Between Witnessing and Visual Experimentation. New East European Cinema of War*

Języki robocze:

angielski, polski, rosyjski, estoński

Opłata rejestracyjna

Organizatorzy konferencji starają się zminimalizować koszty uczestników konferencji, ale są zmuszeni ustalić opłatę rejestracyjną w celu pokrycia kosztów przerw kawowych i obiadów dla uczestników konferencji, a także tłumaczenia i redagowania materiałów konferencyjnych. Informacje na temat sposobu uiszczenia opłaty rejestracyjnej zostaną podane w późniejszym terminie.

Opłata rejestracyjna wynosi **60 euro (30 euro dla uczestników online)**. Komitet organizacyjny może zaoferować kilka grantów na pokrycie opłaty rejestracyjnej dla uczestników mających trudności z opłaceniem udziału.

Publikacja po konferencji:

Planujemy opublikować artykuły po konferencji w specjalnym numerze czasopisma *Studia Rossica Posnaniensia* (1/2027), który ukaże się w czerwcu 2027 roku. Czasopismo jest indeksowane przez bazę Scopus. Termin nadsyłania artykułów upływa 30 września 2026 roku. Prosimy o przesyłanie artykułów (25 000-40 000 znaków wraz ze spacjami, łącznie z bibliografią) za pośrednictwem platformy OJS dostępnej na stronie:

<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/strp/login> . Szczegółowe wskazówki dla autorów dotyczące przygotowania artykułów można znaleźć na stronie: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/strp/about/submissions> . Więcej informacji na temat czasopisma i jego indeksacji można znaleźć na stronie internetowej czasopisma: <http://srp.amu.edu.pl/en/about-the-journal/> .

Ważne daty:

15.11.2025 - zgłoszenie organizacji paneli, prezentacji książek i projektów, okrągłych stołów w ramach konferencji. Prosimy chętnych do organizacji takich wydarzeń w o przesłanie do rozpatrzenia przez Komitet programowy następujących danych (sergei.troitskii (at) folklore.ee):

- * tytuł,
- * imię i nazwisko prowadzącego (prowadzących) wraz z afiliacją i danymi kontaktowymi,
- * przewidywany termin przeprowadzenia,
- * krótki opis (do 500 znaków)
- * lista uczestników (jeśli panel jest obsadzony) lub dane do przygotowania Call For Papers (jeśli wydarzenie jest otwarte dla innych uczestników)

15.01.2026 - nadsyłanie zgłoszeń. W celu zgłoszenia udziału w konferencji prosimy o wypełnienie formularza <https://forms.gle/XoQn7syfMtjsCKDM7>

29.06 – 01.07.2026 - konferencja

02. - 10.07.2026 - Międzynarodowa Letnia Szkoła “Ślady przeszłości i perspektywy na przyszłość: praktyki językowe i kulturowe mniejszości w Estonii. Terenowe warsztaty języka rosyjskiego”.

30.09.2026 – termin nadsyłania artykułów po konferencji.

Czerwiec 2027 – publikacja artykułów uczestników konferencji w specjalnym numerze czasopisma Studia Rossica Posnaniensia (1/2027).